

Cuprins

<i>Prefață</i>	11
Capitolul I. Mitologiile (super)eroului	15
1. Figura exemplară a eroului universal	15
2. Inițierea – condiție esențială a vieții eroice.....	18
3. Eroii de ieri și supereroii de azi	20
4. Supereroii filmelor Marvel	24
5. Evadarea din sine în lumile ficționale ale filmelor Marvel	34
Capitolul II. Omul de Oțel, un supererou transumanist	38
1. Tony Stark – un miliardar excentric și narcisist	38
2. Utopia salvării prin noile tehnologii	41
3. Manipularea ADN-ului și crearea soldaților perfecți	44
Capitolul III. Incredibilul Hulk, mutantul supererou	50
1. Eul, Umbra și Sinele. Arta de a stăpâni un alter ego monstruos.....	50
2. Supereroul verde	53
3. Pericolul existenței luptătorilor perfecți	56

Capitolul IV. Căpitanul America, lider al supereroilor și simbol național	58
1. Magica putere a Tesseractului	58
2. Steve Rogers – un supererou virtuos	59
3. Cultul american al supereroului	63
4. Hydra – un alt Mare Inchizitor care manipulează lumea	66
5. Strategiile oculte și problemele de conștiință ale supereroilor	72
Capitolul V. Thor și eterna fascinație a mitologiilor nordice	77
1. Prima epifanie a lui Thor pe Pământ	77
2. Fabuloasa mitologie a Asgardului	81
3. Wodan-Odin – Marele Zeu.....	82
4. Yggdrasil – un Axis Mundi a nouă lumi mitologice	86
5. Loki – un geniu al Răului.....	88
6. Magia filmelor Marvel cu zeul Thor	90
7. Lupte cosmice cu elfii întunecați	94
8. Ragnarokul și magia noului început.....	99
Capitolul VI. Gardienii Galaxiei, maștri ai confruntării cu răul cosmic.....	105
1. Semizeul Peter Quill	105
2. Forțele Universului concentrate în șase singularități	107

3. Ego, zeul care visa să se cloneze la scara întregului Univers	109
Capitolul VII. Omul-Furnică și Viespea, supereroi inițiați în tainele Tărâmului Cuantic	118
1. Mitologiile viespii și ale furnicii.....	118
2. Scott Lang, pușcăriașul devenit supererou	120
3. Călătorii inițiatice pe Tărâmul Cuantic.....	126
Capitolul VIII. Doctor Strange și misterele artelor mistice.....	131
1. Cea Antică, secretele dimensiunii astrale și tainele multiversului	131
2. Ochiul lui Agamoto, sanctuarele sacre și manipularea timpului	140
3. Salvarea lumii de pericolul Dimensiunii Întunecate	142
Capitolul IX. Omul-Păianjen, studentul supererou	148
1. Mitologia păianjenului	148
2. Peter Parker și monstrul de foc	151
3. Misterio – noul Dumnezeu al lumii viitorului	154
Capitolul X. Pantera Neagră, totemul regelui supererou	158
1. Wakanda și mitologia Panterei Negre.....	158
2. Negustorul californian al morții, rege în Wakanda	163

3. Mitica țară africană se deschide lumii moderne.....	165
Capitolul XI. Răzbușătorii, trupele de elită ale Universului.....	168
1. Răzbușătorii salvează Pământul de invazia extraterestrilor	168
2. Supereroi paranormali și roboți malefici.....	173
3. Mitologia pietrelor sacre. Cazul Pietrelor Infinitului	175
4. Luptele Răzbușătorilor cu armatele lui Thanos	180
5. „Jaful de timp” din spațiul cuantic și moartea supermaleficului Thanos	186
Capitolul XII. Supereroii chinezi și legenda celor zece inele.....	193
1. Mitologia și simbolistica inelului și labirintului	193
2. Ta Lo – o Shambală a inișiașilor în artele sacre ale războiului	197
3. Supereroii înving armatele demonice.....	199
Epilog. De ce ne plac supereroii? O întrebare și zece răspunsuri	203
<i>Bibliografie selectivă</i>	211

Nicu GAVRILUȚĂ
DE CE NE PLAC
SUPEREROII?

Mitologia și simbolistica filmelor Marvel

POLIROM
2022

8. Ragnarokul și magia noului început

Urmează *Thor. Ragnarok* (2017), al treilea din trilogia consacrată de Marvel zeului Thor¹. Acest film începe cu un dialog între Thor – prizonier înlănțuit într-un ținut necunoscut, într-o cușcă de fier – și Surtur, o entitate malefică, un străvechi demon de foc, adversar de 500.000 de ani al lui Odin. Surtur sau Surtr este liderul mitologic al uriașilor care vor năvăli la sfârșitul timpurilor pe Pământ pentru a distruge rasa umană. Acești demoni de foc urmează apoi să invadeze Asgardul, cățărându-se pe celebrul curcubeu, între timp refăcut, ce asigură legătura între Pământ și Asgard.

Bătălia finală se va da între zei, monștri și uriași, undeva pe o câmpie deschisă. Mircea Eliade o rezumă în volumul doi din *Istoria credințelor și ideilor religioase*:

Fiecare zeu se luptă cu un adversar. Thōrr îl înfruntă pe Șarpele Cosmic și îl doboară, dar cade și el otrăvit de veninul reptilei. Odhin este sfâșiat și mâncat de Fenrir; fiul său cel mic, Vidar, îl doboară pe Lup, dar moare și el curând după asta. Heimdallr îl atacă pe Loki și se nimicesc unul pe altul. De fapt, toți zeii și toți dușmanii lor cad în acest război eshatologic, cu excepția lui Surtr; acest ultim supraviețuitor declanșează incendiul cosmic

1. Pentru detalii privind arta realizării filmului, vezi Eleni Roussos, *Marvel's Thor: Ragnarok. The Art of the Movie*, New York, Publisher Marvel, 2017.

și orice urmă de viață dispare; în cele din urmă, întreg Pământul este înghițit de Ocean și Cerul se prăbușește¹.

Peisajul cosmic este realmente sumbru, chiar apocaliptic: „Arborele universului se cutremură, de peste tot apar cete de uriași (...), însăși natura participă la această distrugere: soarele devine negru, pământul se prăbușește în mare, stelele dispar, focul se înalță până la cer”².

Aceste imagini de un tragism cosmic inegalabil nu încheie Ragnarokul, „destinul zeilor”. Mitologiile germanice descriu și noul început care urmează amplului dezastru cosmic. Trimiterile sunt la un Pământ nou, chiar beatific. Urmează întoarcerea fiilor zeilor defuncți și a perechii arhetipale de oameni care vor duce mai departe viața pe Pământ. Ei bine, multe dintre aceste detalii ale confruntării apocaliptice succedate de revigorarea Cosmosului sunt ignorate de regizorii filmului *Thor. Rangarok*.

În film, Thor află că, într-un viitor nedeterminat, dar foarte apropiat, va avea loc Ragnarokul, adică Apocalipsa, distrugerea Asgardului. Atunci când Coroana de Foc a lui Surtur se va uni cu Flacăra Eternă din Asgard, demonul de foc își va recăpăta întreaga putere. Soluția

1. Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase. De la Gautama Buddha la triumful creștinismului*, ed. cit., p. 166.

2. Giovanni Filoramo (coord.), *Istoria religiilor*, vol. I, ed. cit., p. 625.

gândită de Thor pentru a evita dezastrul suprem este să-i smulgă demonului Coroana de Foc și să o ascundă în seiful lui Odin. Zeul tunetului își cheamă ciocanul magic, evadează, apoi se luptă cu armata de demoni pe muzica celor de la Led Zeppelin. Smulge Coroana de Foc de pe capul lui Surtur și îi cere imediat ajutor lui Heimdall, celebrul gardian din Asgard.

De remarcat că în film este prezent mitul Sfârșitului Lumii, Ragnarokul. Acesta a fost un mit universal începând cu secolul al II-lea „în Orientul Apropiat, în Iran, în Palestina, în Mediterana și, un secol mai târziu, în Imperiul Roman”¹. Filmul preia ingenios și respectă un adevăr specific mitologiei nordice: *Sfârșitul Lumii este anunțat în chiar actul cosmogonic, cel referitor la creația Universului*. Cosmogonia nordică poartă în sine urmele crimei fondatoare, fapt care explică inevitabilitatea apocalipsei de mai târziu. Ca urmare a conlucrării primordiilor, s-a născut o ființă antropomorfă originară bisexuată, Ymir. Ulterior, dintr-un om și fiica unui uriaș se vor naște trei frați: Odin, Vili și Vé. Cei trei frați îl vor sfârteca la Ymir, făurind lumea din trupul lui. Cei trei demiurgi vor mai crea stelele, corpurile cerești, ciclul anotimpurilor și alternanța zi/noapte. În concluzie, lumile universului sunt create prin sacrificiul unor zei. Prin urmare, oamenii vor imita ritualic acest act fondator originar. Însă tot ce are început are și sfârșit.

1. *Ibidem*, p. 153.

Situația generală din Asgard s-a schimbat radical. Heimdall a fost destituit din funcția de gardian al Bifröstului. Locul vacant a fost luat de Skurge, un luptător asgardian, înarmat cu mitraliere din Texas. Regatul era condus de Loki, deghizat în Odin. Loki îl deposedase pe regele zeilor de puterile sale și îl internase într-un azil din America.

Cei doi zei se reîntorc pe Pământ pentru a-și recupera tatăl. Ajutați de Doctor Strange, Thor și Loki trec printr-un portal al timpului și ajung undeva în Norvegia. Aici, pe malul oceanului, cei doi frați își reîntâlnesc tatăl muribund. Marele zeu Odin, acum un bătrân slăbit și vlăguit de puteri, își presimte moartea. Știe că o va reîntâlni pe Frigga, soția lui ucisă. Le dezvăluie fiilor săi divini un adevăr cutremurător: *inevitabila sa moarte va aduce cu sine Ragnarokul*. Cele două evenimente cosmice sunt indisolubil legate între ele.

Principalul personaj al străvechii profeții apocaliptice va fi Hela, zeița morții. Ea era primul copil al lui Odin, așadar, sora mai mare a zeilor Thor și Loki. Într-o altă versiune a mitologiei nordice, Hela/Hel era chiar fiica lui Loki. Filmele Marvel nu preiau această idee. Dimpotrivă, regizorii o prezintă ca pe o divinitate distrugătoare, cumplit de violentă. Visul zeiței morții este să devină stăpâna Asgardului, acesta fiind sursa puterii ei. Dacă ar ajunge acolo, Hela ar fi de neoprit. Mai-marele zeilor, regele Odin, dispare, se topește în neant. În fața celor doi frați își face apariția însăși Hela. Cei trei se luptă, iar zeița morții se

dovedește a fi mai puternică decât cei doi zei la un loc. Hela îi sfărâmă ciocanul lui Thor, după care îi alungă pe cei doi din portalul prin care intenționau să se întoarcă în Asgard.

Cei doi frați se regăsesc exilați pe o planetă mizeră, Sakaar. Locul este deplorabil, fiind dominat de munți de gunoaie peste tot și găuri de vierme în atmosferă. Stăpânul acestui ținut straniu este Marele Maestru. În stilu-i caracteristic, Loki se împrietenește cu el. Thor, dimpotrivă, este recuperat și vândut ca sclav de o fostă Walkirie de pe Asgard, acum identificată cu un banal nume de cod: Scrapper 142. Fosta mare războinică din elita Asgardului devenise între timp o negustoare de sclavi alcoolică.

În Asgard, zeița morții își reînvie lupul favorit, Fenris¹, și armata ce își dormea somnul de veci undeva în subteranele regatului lui Odin. Se pregătește de război dorind să distrugă cele Nouă Regate și alte lumi posibile. Deocamdată, Hela era preocupată să-i găsească pe refugiații din munți. Aceștia erau ascunși într-o peșteră secretă și apărați de Heimdall, fostul gardian al podului Bifröst din Asgard.

Între timp, pe planeta Sakaar, zeul Thor este constrâns să își ia în serios rolul de gladiator. Va lupta la Competiția Campionilor a Marelui Maestru cu vechiul

1. Lupul Fenris sau Fenrir este o entitate stranie din mitologia nordică concepută din împerecherea lui Loki cu o anume gigantă.

său prieten, Incredibilul Hulk. În cele din urmă, Thor, împreună cu Scrapper 142, Loki și Hulk redevenit Banner reușesc să se întoarcă în Asgard. Aici, fiul favorit al lui Odin se încoronează și se pregătește să-și întâmpine sora. Urmează o luptă teribilă între armata zeiței morții și Răzbunătorii lui Thor.

Așa cum spunea străvechea profeție, Hela era de neînvins. În Asgard, puterile ei sporeau. În aceste condiții, Thor găsește o soluție ingenioasă demnă de un lider autentic al Asgardului. Îl trimite pe Loki să ia Coroana de Foc a lui Surtur și să o pună în Flacăra Eternă. Loki execută ordinul (furând totodată și Tesseractul), iar demonul Surtur reînvie. Profeția se împlinește, regatul Asgard este ars, Hela este ucisă, iar poporul asgardian este salvat pe o navă uriașă și dus spre noul tărâm al făgăduinței – planeta Pământ.